EESC info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

May 2024 | ET

„Kohalik vaade“ – 4. hooaja 7. osa. Liiga noor, liiga vana, ei pääse hääletama – Euroopa Parlamendi valimistel oma hääle kuuldavaks tegemine

Tere tulemast kuulama Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee taskuhäälingut „Kohalik vaade“. Peagi toimuvate 2024. aasta Euroopa Parlamendi valimiste taustal vaatleme kolme sellise inimrühma lootusi ja muresid, kelle häält poliitikakujundajad sageli ignoreerivad: puuetega inimesed, eakad ja noored.

Meil on külas organisatsiooni Inclusion Europe juht **Milan Šveřepa**, kes analüüsib ligipääsu 2024. aasta Euroopa Parlamendi valimistele. Noorteaktivist ja suunamõjutaja **Nina Skočak** räägib meile, mis on noorte jaoks kaalul. Eakaid toetava AGE platvormi esimehelt **dr Heidrun Mollenkopfilt** saame teada, kas eakad inimesed tunnevad end valimisaruteludesse kaasatuna või poliitikute poolt kõrvalejäetuna ja maha kantuna. Komitee teabevahetuse eest vastutav asepresident **Laurențiu Plosceanu** räägib, mida komitee teeb selleks, et kodanikuühiskonna häält veelgi võimendada, tagades et kaitsetumad inimrühmad ei jää kõrvale ega tõrjutuks.

Kuula meie netisaadet, mine valima ja tee oma hääl kuuldavaks. Loo sulle meeldiv Euroopa!

This page is also available in:

- ES
- BG
- CS
- DA
- EN
- DE

Available Languages:

ES BG CS DA EN DE ET FR EL GA HR IT LV LT HU MT
NL PL PT FI RO SK SL SV

JUHTKIRI

Juhtkiri

Laienemine on Euroopa jaoks loogiline samm edasi

Sel kuul tähistame Euroopa Liidu suure laienemise 20. aastapäeva. 2004. aasta mais said Eesti, Küprose, Leedu, Läti, Malta, Poola, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi ja Ungari kodanikud ELi kodanikeks. See ei olnud lihtne protsess, sest nagu teada, on ELiga ühinemine raske ja aeganõudev. Kuid kakskümmend aastat hiljem saame öelda, et 2004. aasta laienemine oli edulugu.

Lisaks sellele, et EList sai maailma üks suurimaid ühtseid turge, loodi tänu laienemisele 26 miljonit uut töökohta. Edu ei saa aga mõõta ainult majanduskasu alusel. Laienemine viis lõpuks piiride avamiseni, kus miljonitel inimestel on vabadus reisida, töötada ja elada kõikjal ELis. Varasemast privileegist sai igaühe õigus. Praeguseks on Erasmus+ vahetusprogrammis osalenud kümnest uuest liikmesriigist üle 2,7 miljoni üliõpilase. Laienenud EL pakkus kõigile võrdseid võimalusi jõudsalt areneda.

Edu ei tähenda, et ei olnud õppetunde, millest tuleb õppust võtta. See oli esimene sellist laadi ja sellise ulatusega laienemine ning kindlasti on palju valdkondi, kus EL saaks toimida ja peakski toimima paremini. Esiteks peab EL alustama kandidaatriikide integreerimist oma töösse esimesel võimalusel. Järkjärguline integratsioon ei asenda tegelikku ühinemist. Küll aga aitab see mõlemal poolel luua tugeva aluse, õppides üksteiselt, vahetades kogemusi ja tutvustades oma seisukohti. See on viis, kuidas luua inimestevahelisi sidemeid ja toetada tõelist Euroopa vaimsust.

Teiseks ei ole ELi demokraatia, õigusriigi ning põhiõiguste ja -vabaduste aluspõhimõtted läbiräägitavad ja neid ei saa tähelepanuta jätta. Kuigi ELi ühinemiskäsiraamatus on põhialuste kohta selged kriteeriumid, on mõned aspektid, mis lähevad ükskõik millisest käsiraamatust kaugemale. Kodanikuühiskonna esindajana on Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee seisukohal, et elujõuline kodanikuühiskond ja tugev sotsiaaldialoog on hästi toimiva demokraatia põhielemendid. Kandidaatriikide kodanikuühiskonna järkjärguline integreerimine ELi annab neile võimaluse saada nii tugevaks, nagu nad ühinemise ajaks peaksid olema. Seepärast on komitee käivitanud algatuse ELi kandidaatriikide integreerimiseks. Kandidaatriike esindavad liikmed teevad nüüd koostööd komitee liikmetega, koostades arvamusi teemadel, mis on eriti olulised tulevaste laienemisvoorude seisukohast.

Seepärast arutavad komitee liikmed täiskogu mai istungjärgul ELi laienemise 20. aastapäeva: tehakse kokkuvõte minevikust ning vaadatakse vastupanuvõimelisema, demokraatlikuma ja ühtsema ELi ühise tuleviku suunas.

Oliver Röpke

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee president

ÜRITUSTE KALENDER

6. juuni 2024

Tasakaalustamatus sotsiaalkaitses üldiselt ja konkreetselt uute töövormide ja ebatüüpiliste töötajate puhul

19. juuni 2024

Presidentide ja peasekretäride 2024. aasta koosolek

26. juuni 2024

Konverents taskukohase energia teemal – kodanikuühiskonna seisukohtade muutmine tegudeks

10.–11. juuli 2024

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täiskogu istungjärk

„ÜKS KÜSIMUS...“

Kohtumisel Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse „ELi ja Ühendkuningriigi noorte kaasamine“ raportööri **Cillian Lohaniga** küsisime temalt, millist võimalikku kasu toob Euroopa Komisjoni esitatud ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetatud noorte liikuvuse kava. Kavaga soovitakse lihtsustada noorte Ühendkuningriigi ja ELi kodanike elamist, õppimist ja töötamist vastavalt siis ELis või Ühendkuningriigis. Nüüd, kui Ühendkuningriik lükkas tagasi kogu ELi hõlmava kokkuleppe noorte vaba liikumise kohta, millised on muud võimalikud lähenemisviisid, et taastada Brexiti tõttu katkenud sidemed?

LIIKUMISVABADUSE TEGELIK VÄÄRTUS PEITUB ÜHISTES KOGEMUSTES – ME JÄTKAME SELLE POOLE PÜÜDLEMIST

Cillian Lohan

Inimeste vaba liikumine ELis toob mitmekülgset kasu kõigile asjaosalistele. Eriti oluline on olnud noorte liikumine, sest see on võimaldanud neil saada osa Euroopa erinevatest kultuuridest ja kogeda seda, kuidas elatakse teistes Euroopa riikides. See on aidanud neil ka aru saada, et meil on palju ühist. Töö või õppimise eesmärgil teise riigi külastamine aitab meil kõigil mõista meie ühist inimkonda. Hoolimata sellest, millist keelt me räägime, mida me sööme või milline on meie ilm, on meil väga palju ühist – suhted perekonna ja sõpradega, lootused ja katsumused, probleemid ja võimalused.

Just sellised riikidevahelised vahetused loovad ühiskonna, kus täiskavanud on teiste inimeste suhtes avatud ja mõistvad. Me ei pea naaberriigis elavaid Euroopa kodanikke enam võõraks, vaid näeme neis sõpru.

Me ei tohi alahinnata selle aspekti rolli rahu ja stabiilsuse säilitamisel meie kontinendil. Noorte liikumisvabadus on pideva koostöö nurgakivi.

Just sellest lähtuvalt tegin ma ettepaneku omaalgatusliku arvamuse koostamiseks noorte liikuvuse ja suhete kohta Brexiti-järgses ELis. Koostöös oma kolleegide, komitee töötajate ja liikmetega konsulteerisime ulatuslikult asjaomaste rühmadega. Nende hulka kuulusid ELi ja Ühendkuningriigi esindajad, kellega kohtuti veebis või näost näkku, edastades küsitlusi ja vahetades e-kirju. Meie töö pälvis tugeva toetuse komitee täiskogu istungjärgul ja kogus ülekaaluka häälteenamuse.

Euroopa institutsioonid reageerisid Ühendkuningriigi noortele suunatud hulga parandatud liikuvuskavade pakkumisega. Ühendkuningriigi esimene reaktsioon on olnud tõrjuv, kuid me jätkame tööd selle nimel, et näidata kava vastastikkust kasu.

Rõhutame, et need ei ole mitte ainult üliõpilased või täisajaga õppurid, kellele tulevad kasuks sellised programmid nagu Erasmus+ või Loov Euroopa. Sellised ELi algatused võimaldavad kõigil noortel pääseda ligi vahetusprogrammidele ja kogemustele, mida muidu on raske kogeda.

Tihti nähakse vaid programmidega seotud finantskulusid ja sellest saadud finantstulu. See on vaid üks väärtust iseloomustav aspekt. Liikuvuse ja vahetuste tegelik väärtus seisneb jagatud kogemustes ja vastastikuses mõistmises. Elujõuline ja mitmekultuuriline kontinent vajab inimestevahelist suhtlust ja inimeste liikumist. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitees jätkame me selle poole püüdlemist. Selleks et käia oma sõnade järgi ja olla eeskujuks, jätkame koostööd Ühendkuningriigi kodanikuühiskonnaga.

Meil on sõlmitud vastastikuse mõistmise memorandum Ühendkuningriigi kodanikuühiskonna liiduga ja spetsiifiline vastastikuse mõistmise memorandum Šotimaa Euroopa nõuandefoorumiga (koostöös komitee endise liikme Irene Oldfatheriga). Me jätkame seda tööd ja tugevdame seda. Noored on näidanud üles juhtrolli rahututel aegadel, eelkõige kliimameetmete valdkonnas. Tehkem institutsioonilisel tasandil koostööd, et anda noortele vahendid, mida nad vajavad oma jõupingutuste jätkamiseks, et töötada meie kõigi parema tuleviku nimel.

OTSE ASJA KALLALE!

Kuigi Euroopa on meditsiiniliste radioisotoopidega varustamisel maailmas juhtpositsioonil, sõltub ta peamiste lähtematerjalide ja konkreetsete töötlemistoimingute vallas suurel määral kolmandatest riikidest. See võib häirida tarneahelaid ning ohustada paljude eurooplaste juurdepääsu elupäästvale diagnoosile ja ravile. Selle suundumuse muutmiseks ja patsientide kasvava nõudluse rahuldamiseks on meil vaja avaliku ja erasektori investeeringuid teadus- ja arendustegevusse ning uude tootmistaristusse, usaldusväärseid eeskirju ja julgeid poliitilisi otsuseid. Nii kirjutab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee meditsiiniliste radioisotoopide varustuskindlust käsitleva arvamuse raportöör Alena Mastantuono.

VÄHKTÕVE VASTU VÕITLEMINE ELI STRATEEGILISTE SÕLTUVUSTE KAOTAMISE ABIL

Esitanud Alena Mastantuono

Igal aastal saab Euroopas üle 10 miljoni vähktõve-, aga ka südame-veresoonkonna ja neurovaskulaarsete haiguste patsiendi abi nukleaarmeditsiinist nii diagnoosimise kui ka ravi osas.

Radioisotoope kasutavad radioloogia- ja nukleaartehnoloogiad on vähiravis hädavajalikud kõigis etappides – varajasel avastamisel, diagnoosimisel, ravis ja palliatiivses ravis.

Nukleaarmeditsiinist abi saavate patsientide arv kasvab peamiselt tänu teaduslikele läbimurretele. Euroopa teadlased ja ettevõtted on välja töötanud mõned uusimad innovatiivsed radionukliidravi viisid vähi ravimiseks, näiteks need, mis on suunatud endokriinsüsteemi ja eesnäärme vähkkasvajatele ning nende siiretele. Näiteks luteetsium-177 on väga paljutõotav radioisotoop võitluses eesnäärmevähiga, mis põhjustab Euroopas igal aastal 90 000 surmajuhtumit. Võrreldes traditsiooniliste ravimeetoditega on tänapäevane radionukliidravi täpselt suunatud vähirakkudele ja on organismile sageli vähem kahjulik. Kümned tuhanded vähipatsiendid vajavad sihipärast radionukliidravi, mis on sageli ainus võimalik raviviis.

Enne patsiendini jõudmist on nukleaarmeditsiini tarneahel siiski väga keeruline. See hõlmab lähtematerjalide hankimist ning nende ladustamist, kiiritamist, töötlemist, logistikat ja rakendamist. Kui radioisotoobid on toodetud, tuleb neid töödelda, tarnida ja kasutada suhteliselt lühikese aja jooksul, mõned neist tuleb ära kasutada samal päeval, teised vähem kui mõne päeva jooksul sõltuvalt nende poolestusajast. Need on ulatuslikult ja kiiresti riknevad.

Üllataval kombel ei arvestata neid omadusi piiriüleses transpordis ega tolliprotseduurides. Näiteks piiriülese transpordi puhul on mitmeid takistusi, mis viivad olukordadeni, kus patsientide elu päästvatele radioisotoopidele võidakse eelistada krevette.

Seepärast kutsub komitee oma arvamuses meditsiiniliste radioisotoopide varustuskindluse kohta liikmesriike üles tegema paremat koostööd I, et kõrvaldada regulatiivsed tõkked. Arvamuses käsitletakse radioisotoopide tarneahela kõiki etappe Euroopas ning tuuakse välja piiriüleste tarnete takistused ja sõltuvus kolmandatest riikidest. Samuti pakutakse selles lahendusi puuduvale taristule Euroopas ning vajadusele kooskõlastatud teadus- ja arendustegevuse järele.

Arvamuses esitatud komitee soovitused on kooskõlas ELi riigipeade aprilli tippkohtumisel tehtud järeldustega, milles rõhutati vajadust vähendada Euroopa strateegilist sõltuvust tundlikes sektorites, nagu tervishoid ja elutähtsad tehnoloogiad. Samuti rõhutati järeldustes kooskõlas Enrico Letta aruandega vajadust keskenduda teenuste piiriülesele osutamisele ning kaupade, sealhulgas esmatähtsate kaupade, näiteks ravimite piiriülesele liikumisele.

Euroopa peab pakkuma tootmisstiimuleid, et tagada parem strateegiline autonoomia radioisotoopide tarnimisel. Vaatamata sellele, et Euroopa on meditsiiniliste radioisotoopide tarnimisel maailmas juhtpositsioonil, on ta kriitiliselt sõltuv USAst ja Venemaast kõrgema klassi väherikastatud uraani (HALEU) tarnimisel ja teatavate rikastatud isotoopide tarnimisel radioisotoopide tootmiseks.

Valdkond, kus EL jääb endiselt suuresti sõltuvaks Venemaast, on stabiilsete isotoopide sihtmärgid, mis võimaldavad toota teatavaid radioisotoope tänapäevaste või arendatavate molekulaarsete kiiritusraviviiside jaoks, nagu luteetsium-177 tootmiseks kasutatav üterbium-176

See kujutab endast tõelist väljakutset selle konkreetse radioisotoobi tarneahelale, mille ülemaailmne nõudlus peaks lähiaastatel kolmekordistuma.

Tarneahel sõltub samuti reaktorite või kiirendite tootmissüsteemidest ning töötlemisest ja haiglasse toimetamisest. Et tagada võrdne juurdepääs ravile, peaksid liikmesriigid, eelkõige teaduskeskused ja haiglad, tegema tihedamat koostööd. Teatavasti ei ole ligipääs kiiritusravile kõigis liikmesriikides samasugune, eriti arendus- ja katseetapis. Eesmärk on tagada kiirem juurdepääs ravimitele uurimisetapis või eriloa alusel kasutamisel ning parandada juurdepääsu väikeste haiglate jaoks, kellel võivad puududa eksperditeadmised ja taristu. Mõne patsiendi jaoks võib see juurdepääs olla eluliselt tähtis.

Nukleaarmeditsiini teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamine Euroopas, eelkõige programmi „Horisont“ ja Euratomi programmide raames, on patsientide vajadustele vastamiseks väga oluline. Euroopa peaks arendama ELi tulevase mitmeaastase finantsraamistiku raames selles valdkonnas strateegilisi ühist huvi pakkuvaid projekte. Euroopa Komisjoni strateegia SAMIRA ja Euroopa radioisotoopide keskuse algatus (ERVI) seoses Euroopa vähitõrje tegevuskavaga on väärtuslikud projektid. Euroopa Komisjon peaks minema kaugemale ja lisama nukleaarmeditsiini ulatuslikumalt Euroopa vähitõrje tegevuskavasse ja programmi „Euroopa horisont“ vähiuuringute missiooni.

Liikmesriigid peaksid rahastama ka rahvatervise poliitikameetmeid, keskendudes meditsiinis kasutatavale radioloogia- ja nukleaartehnoloogiale. See annab tööstusele hea signaali ning võimaldab arendada ja võimestada Euroopas teadusuuringuid ja innovatsiooni ning tööstustaristut. Samuti meelitab see sektorisse tööle rohkem inimesi.

Kokkuvõttes suudame radioisotoopide pakkumist Euroopas paremini tagada ja patsientide kasvavat nõudlust rahuldada ainult siis, kui teeme julgeid poliitilisi otsuseid.

ÜLLATUSKÜLALINE

Pärast 20 aastat ELi ooteruumis on Põhja-Makedoonia üldsuse toetus ELiga ühinemisele vähenemas. Põhja-Makedooniale anti kandidaatriigi staatus 2005. aasta detsembris, misjärel tuli ühinemisläbirääkimiste algust oodata 15 aastat – see on pikim ooteaeg ELi ajaloos. Hoolimata aeglastest edusammudest, tagasilöökidest ja viivitustest, kannustab majandusliku heaolu ja piirkondliku stabiilsuse

perspektiiv jätkuvalt rahva soovi Euroopa Liiduga ühineda. Kuid ka EL peab näitama, et on valmis ühinemisprotsessi edendama ja edusamme tunnustama. Nii kirjutab meie üllatuskülaline Biljana Spasovska, kes on Balkani kodanikuühiskonna arenguvõrgustiku tegevjuht ja komitee „kandidaatriiki esindav liige“ Põhja-Makedooniast.

Biljana Spasovska on Balkani kodanikuühiskonna arenguvõrgustiku tegevjuht. See on kodanikuühiskonna organisatsioonide piirkondlik võrgustik, mis teeb koostööd Balkani riikide kodanikuühiskonna võimestamiseks ja selle arengu tugevdamiseks. Samuti on Spasovska praegu platvormi „CSO Partnership for Development Effectiveness“ kaasesimees, partnerluse „Global Standard for CSO Accountability“ liige ja komitee „kandidaatriiki esindav liige“.

Biljana Spasovskal on üle kümne aasta pikkune kogemus sellise poliitika ja toetustegevuse juhtimises, mille eesmärk on tugevdada kodanikuühiskonna rolli Balkani riikides ja teha selle hääl kuuldavaks riiklikes ja ELi poliitilistes protsessides. Ta on juhtinud ja aidanud ellu viia mitmeid piirkondlikke, ELi ja ülemaailmseid koostööprojekte, mille eesmärk on edendada kodanikuühiskonna jaoks soodsamat keskkonda, usaldusväärsemat ELi laienemispoliitikat, kodanikuühiskonna suuremat vastutust ja tõhusamat arengukoostööd.

Tal on magistrikraad Bologna Ülikoolist interdistsiplinaarsete õpingute alal ning ta on omandamas doktorikraadi globaliseerumise ja demokraatia valdkonnas.

PÕHJA-MAKEDOONIA ÜHINEMINE ELIGA: PROBLEEMID, LUBADUSED JA EDASISED SAMMUD

Biljana Spasovska,

Balkani Kodanikuühiskonna Arendamise Võrgustik (BCSDN)

Põhja-Makedoonia on ELiga ühinemise püüdlustes jõudnud kriitilisse etappi, sest riigi teekonda on varjutanud tagasilöögid ja viivitused, mida toidavad lahendamata kahepoolsed vaidlused ja üldsuse vähenev toetus. Neist takistustest hoolimata kannustab majandusliku heaolu ja piirkondliku stabiilsuse perspektiiv jätkuvalt rahva soovi saada ELi liikmeks.

Avaliku arvamuse uuringutest ilmneb murettekitav suundumus, et viimastel aastatel on toetus ELi liikmesusele vähenenud. See langus kajastab laiemat pettumust edusammude aeglases tempos ja tunnet, nagu ei pühenduks ELi liikmesriigid piisavalt.

Riigi ELiga ühinemise teel on olnud keerukaid probleeme, mis ulatuvad kaugemale Põhja-Makedoonia piiridest. Demokraatia kriis ja poliitiline ebastabiilsus nii piirkonnas kui ka ELi liikmesriikides koos parempoolse natsionalismi kasvuga raskendavad integreerimisprotsessi märkimisväärselt. Nende probleemide taustal on aga ruumi optimismiks ja uuenemiseks, sest paljud näevad ELi integreerumist

tulevase heaolu ja parema elatustaseme poole liikumisena. Samuti on paljutõotav, et riigis on saavutatud juba üsna hea kooskõla ELi õigusaktidega.

Edaspidi peab Põhja-Makedoonia esikohale seadma edusammud reformide ja läbirääkimiste peatükkide osas sellistes kriitilistes valdkondades nagu õigusriik, õigus, demokraatia ja parem avalik haldus. ELi ühinemisprotsessist ajendatud nähtavad edusammud neis valdkondades tugevdaksid ka üldsuse toetust ELile. Riigi käänulisel ühinemisteekonnal on oluline pühenduda demokraatlikele väärtustele, piirkondlikule koostööle ja ühise Euroopa saatuse poole püüdlemisele.

Sellal kui Põhja-Makedoonia peab näitama üles poliitilist küpsust ja viima ellu vajalikud reformid, peab EL Põhja-Makedoonia rahvale näitama, et ühinemisprotsess on õiglane, tulemuspõhine ja edasiviiv. Tuleb näidata üles poliitilist tahet ühinemist edendada, nagu tehti Ukraina puhul. Edu tuleb tunnustada ja astuda samme, et tagada mõlema poole piisav suutlikkus protsessi juhtida.

Peaks olema selge, et kõigi jaoks parim alternatiiv on Põhja-Makedoonia või kogu piirkonna ühinemine ELiga. Põhja-Makedoonia võib küll olla väike, kuid selle rikkalik kultuuripärand, strateegiline asukoht ja pühendumine demokraatlikele väärtustele võimaldaks piirkondlikku stabiilsust ja majanduskasvu, tugevdades ELi mitmekesisust ja ühtekuuluvust.

EUROOPA PARLAMENDI VALIMISED 6.–9. JUUNIL 2024. MINA LÄHEN VALIMA. SINA KA?

Meie rubriigi „Mina lähen valima. Sina ka?“ viimases artiklis kirjutab Euroopa Pimedate Liidu huvikaitse- ja kampaaniajuht Antoine Fobe nõudmistest, mis tema organisatsioon esitas eesmärgiga muuta valimised ligipääsetavamaks. Vaatamata puuetega inimeste organisatsioonide, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ja Euroopa Parlamendi jõupingutustele, jäädi Euroopa Parlamendi valimistega eeskuju seadmisel jälle hiljaks.

EUROOPA PARLAMENDI VALIMISED EI OLE KA SEEKORD EESKUJUKS LIGIPÄÄSETAVA HÄÄLETAMISE VÕIMALDAMISEL

Antoine Fobe

Euroopa Parlamendi valimised on ukse ees. Euroopa Pimedate Liidus julgustame oma liikmeid hääletama – kuigi see on jätkuvalt keeruline –, pöörates seejuures tähelepanu sellele, mil määral peavad kandidaadid ja erakonnad tähtsaks ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis sätestatud kaasamist. Ka nägemispuudega kodanikud peavad saama oma ootused kuuldavaks teha.

Euroopa Pimedate Liit on pimedate ja vaegnägijate esindaja Euroopas. Teeme tööd ligipääsetava ja kaasava ühiskonna nimel, kus nägemispuudega inimestel on võrdsed võimalused osaleda täiel määral kõigis eluvaldkondades. Poliitikas osalemine on muidugi oluline aspekt, sest see võimaldab nägemispuudega kodanikel edendada hääletamise ja poliitilise tegevuse kaudu puudega inimestega arvestavaid poliitikameetmeid ja õigusakte.

Euroopa Parlamendi 2024. aasta valimiste lähenedes on oluline ja õigeaegne teema puudega inimeste osalemine nii valijate kui ka kandidaatidena.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 2019. aasta aruande kohaselt ei saanud viimastel Euroopa Parlamendi valimistel ligikaudu 400 000 puudega inimest oma hääleõigust kasutada. Vähem kui 5%-l Euroopa Parlamendi liikmetest on puue.

Eelseisvaid valimisi silmas pidades nõuab Euroopa Pimedate Liit Euroopa Parlamendi valimisi käsitlevas avalduses taas, et kehtestataks standard hääletamise (hääletusmenetlus), valimisteabe (valimiskampaania ruumid ja materjalid, poliitilised arutelud, erakondade programmid ja veebisaidid) ning valimisjärgse menetluse (nt kaebuste esitamise mehhanismid) ligipääsetavuse kohta ning võrdne õigus esitada oma kandidatuur.

Keskendume Euroopa Parlamendi valimistele, kuna vaid need kuuluvad Euroopa Liidu pädevusse ELi kodakondsuse ja puudega inimeste võrdsete õiguste tagamise osana. Kuna aga valimiste korraldamine jääb liikmesriikide pädevusse, oleks ELi tasandi parimatel tavadel automaatselt ülekanduv mõju kõigile teistele valimistele.

Kahjuks on seekordsete Euroopa Parlamendi valimiste eeskujuandvaks läbiviimiseks liiga hilja. Mitte Euroopa Parlamendi huvipuuduse pärast, vastupidi, 2022. aasta mais esitas parlament ettepaneku valimisi käsitleva Euroopa Liidu õiguse reformimiseks, keskendudes sellele, et tagada puudega inimestele õigus sõltumatult ja salaja hääletada, vabadus abistaja valikul ning ligipääs posti teel hääletamisele ja poliitilistele kampaaniatele. Kahjuks ei ole Euroopa Liidu Nõukogu seni reageerinud.

Järgmist viit aastat silmas pidades palub Euroopa Pimedate Liit ELi seadusandjatelt, et uus Euroopa Parlament ei väsiks nõukogu survestamast, et viia kavandatud reform ellu ja saavutada tõeline edasiminek 2029. aasta valimistel. Võime loota komitee toetusele: juba 2020. aastal nõudis ta Euroopa Parlamendilt ametlikku seadusandlikku algatust, mis annaks puudega inimestele tegeliku õiguse Euroopa Parlamendi valimistel hääletada. Samuti võime loota Euroopa Komisjoni toetusele. Eelmise aasta detsembris avaldas komisjon hea valimistava juhendi ning töötab nüüd välja kogumikku e-hääletuse tavade ja IKT kasutamise kohta valimistel. Mõlemas dokumendis käsitletakse ligipääsetavuse aspekte.

KOMITEE „RUNNING FOR EUROPE“ MEESKONNA KOOSSEISUS REKORDOSALUSEGA JOOKSUS

26. mail osales Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 44. korda toimunud Brüsseli 20 km jooksul, mis sel aastal saavutas uue rekordi: startis 45 330 osalejat. Komitee kuulus institutsioonidevahelisse korralduskomiteesse „Running for Europe“, kes osales jooksus loosungi „Anna oma hääl“ all, et ergutada kodanikke hääletama Euroopa Parlamendi valimistel. Jooksu avas komitee teabevahetuse eest vastutav asepresident Laurenţiu Plosceanu koos Euroopa Komisjoni ja Euroopa Parlamendi esindajatega. Esimesena lõpetas Alex Kibet Keeniast ajaga 59 minutit ja 57 sekundit ning kiireim naine oli Sophie Hardy Belgiast ajaga 1 tund, 10 minutit ja 56 sekundit.

EMSK UUDISED

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee hoiatab, et demokraatia kaitse pakett ei pruugi oma lubadusi täita

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täiskogu aprilli istungjärgul arutati Euroopa Komisjoni demokraatia kaitse paketti. Komitee liikmed on väljendanud kahtlust paketi ajastuse ja lähenemisviisi suhtes, eelkõige välismõjudega tegelemise osas. Komitee väidab, et pakett ei ole mitte ainult ebatõhus, vaid võib kahjustada ka kodanikuühiskonna tegutsemisruumi Euroopas.

Vaatamata demokraatia kaitse paketis väljendatud kavatsusele suurendada läbipaistvust ja demokraatlikku vastutust Euroopas, leiab komitee, et pakett on äärmiselt puudulik. Komitee arvates on pakett esitatud liiga hilja, et avaldada tõelist mõju eelseisvatele 2024. aasta Euroopa Parlamendi valimistele, ning selles ei ole arvesse võetud komitee varasemaid soovitusi Euroopa demokraatia tugevdamiseks.

Komitee president **Oliver Röpke** märkis: „Kui rääkida ohtudest meie demokraatiale, on oluline rõhutada ELi jõulist reageerimist ja praeguse komisjoni saavutusi demokraatia, põhiõiguste ja õigusriigi kaitsmisel. Samas on komitee kuulnud paljude kodanikuühiskonna osalejate väljendatud muret selle pärast, mida nad peavad paketi riskideks. Peame leidma ühise lähenemisviisi, et ühendada demokraatia kaitse ja kõik

kodanikuühiskonna tegutsemisruumi säilitamiseks vajalikud kaitsemeetmed.“

Kuigi komitee toetab direktiivi ettepaneku läbipaistvuse eesmärke kolmandate riikide tehtava lobitöö vallas, on ta kindlalt kavandatud meetodite vastu ning hoiatab soovimatute tagajärgede eest kodanikuühiskonna tegutsemisruumile. Komitee arvamuse „Demokraatia kaitse pakett“ raportöör **Christian Moos** sõnas: „Me peame seda direktiivi ohtlikuks. See sarnaneb välisagentide seadusega. See võib häbimärgistada valitsusväliseid organisatsioone. On selge, et käesolev ettepanek tuleks tagasi võtta. See võib süvendada kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ahenemise probleemi Euroopas ja seda komisjon kindlasti ei soovi.“

Kaasraportöör **José Antonio Moreno Díaz** oli skeptiline paketi suutlikkuse suhtes tegeleda demokraatia vähenemise algpõhjustega ELis. Keskendudes kitsalt välisohtudele, jäetakse paketis tähelepanuta salakavalad püüdlused destabiliseerida ELi demokraatiat seestpoolt, luues nii ohtliku pimeala.

Komisjon tunnistab muret paketi mõju pärast valitsusvälistele organisatsioonidele, kuid usub, et kehtestatud on vajalikud kaitsemeetmed. (gb)

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kiidab heaks kokkuleppe luua institutsioonidevaheline eetikaorgan

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kiitis täiskogu 25. aprilli istungil heaks kokkuleppe, millega luuakse institutsioonidevaheline eetikastandardite organ. Uues kokkuleppes osalevate ELi institutsioonide ja asutuste esindajad kirjutasid sellele ametlikult alla 15. mail. Kokkulepe peaks jõustuma 6. juunil, mis on Euroopa Parlamendi valimistel hääletamise esimene päev.

Kokkulepe on oluline samm ühise ausus- ja eetikakultuuri tugevdamise suunas.

Uus ELi organ töötab välja eetilise käitumise ühised miinimumstandardid ning ajakohastab ja tõlgendab neid. Samuti avaldab ta aruandeid selle kohta, kuidas on need standardid kajastatud iga osaleva ELi institutsiooni ja asutuse sise-eeskirjades.

Lisaks Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele kuuluvad uude eetikaorganisse järgmised seitse ELi institutsiooni ja asutust: Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Nõukogu, Euroopa Komisjon, Euroopa Liidu Kohus, Euroopa Keskpank, Euroopa Kontrollikoda ja Euroopa Regioonide Komitee.

Iga osalevat institutsiooni esindab üks kõrgetasemeline liige ja eetikaorgani esimehe ametikoht vahetub igal aastal institutsioonide vahel.

Organi tööd toetavad viis sõltumatut eksperti, kes esitavad taotluse korral arvamusi. Iga kokkuleppeosaline võib nendega konsulteerida konkreetsete kirjalike standarddeklaratsioonide, sealhulgas huvide deklaratsioonide osas. (mp)

Volinik Johansson kutsub Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed üles toetama Euroopa tiimi lähenemisviisi töörändele

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arutas täiskogu aprilli istungjärgul talentide liikuvuse paketti. Algatus sisaldab mitmeid uusi meetmeid, mille eesmärk on muuta liit väljastpoolt ELi pärit talentide jaoks atraktiivsemaks ja hõlbustada liidusisest liikuvust.

Külalisesineja siseasjade volinik **Ylva Johansson** palus komitee toetust, et aidata liikmesriikidel ja kodanikuühiskonna organisatsioonidel ühel meelel see uuendus omaks võtta ja tagada tulemuslik tööjõurände poliitika.

Üks talentide liikuvuse paketi põhimeetmeid on ELi talendireservi algatus, mis on esimene ELi tasandi vabatahtlik sobitamisvahend, mille kaudu huvitatud liikmesriigid saavad ELi tööandjad kokku viia kolmandatest riikidest pärit tööotsijatega.

Komitee president **Oliver Röpke** rõhutas: „ELi ootab ees tõsine tööjõu- ja oskuste nappus, mis on tingitud üleminekust rohelisele ja digitaalsele majandusele ning demograafilistest probleemidest. Talentide liikuvuse pakett võib olla üks vahend nende probleemide leevendamiseks.“

Euroopa Komisjoni siseasjade volinik **Ylva Johansson** kutsus üles rakendama tööjõurändele Euroopa tiimi lähenemisviisi, millel on laiem Euroopa mõõde. „Tööränne kuulub peamiselt liikmesriikide pädevusse ja see jääb nii ka edaspidi. Kuid meil tuleb luua Euroopa tiimi lähenemisviis, mille raames ELi institutsioonid, liikmesriigid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid töötavad koos, et viia ellu uusi algatusi ja lihtsustada tööjõu liikuvuse poliitika rakendamist.“

Komitee liige, täiskogu istungjärgul vastu võetud arvamuse „Talentide liikuvuse pakett“ raportöör **Tatjana Babrauskienė** rõhutas: „ELi talendireserv peab olema praktiline, kergesti kasutatav ja usaldusväärne vahend, mis on töötajate ja tööandjate jaoks atraktiivne. Samal ajal peab EL toetama õiglast ja eetilist seaduslikku tööjõurännet“. (at)

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab Euroopa Parlamendi ajaloolist hääletust soolise vägivalla tõkestamise üle ja kordab oma pühendumust naiste õiguste tugevdamisele

Iga kümnes naine elab äärmises vaesuses. Iga kolmas seisab silmitsi vägivallaga. Oleme tunnistajaks naiste õiguste üha ulatuslikumale piiramisele kogu maailmas, sealhulgas ELis. Kuna kohe on käes Euroopa Parlamendi valimised ja Euroopa Komisjoni uue koosseisu moodustamine, on jätkuv institutsiooniline ja kodanikuühiskonna

toetus naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamiseks ülitähtis.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täiskogu istungjärgul toimus 25. aprillil arutelu ELi olulisimate soolise võrdõiguslikkuse eest võitlevate organisatsioonidega, et rõhutada tungivat vajadust jätkata naiste õiguste edendamist ELi järgmisel ametiajal.

Arutelu toimus päev pärast seda, kui Euroopa Parlament oli andnud rohelise tule esimesele ELi direktiivile soolise vägivalla tõkestamise kohta. Lisaks kajastati seda teemat ÜRO naiste staatuse komisjoni 68. istungi järeldustes. Naiste staatuse komisjon on maailma suurim rahvusvaheline foorum soolise võrdõiguslikkuse saavutamisel saavutatud edu hindamiseks ning sel aastal keskendus see naiste vaesusele.

Komitee andis oma panuse märtsis New Yorgis toimunud ÜRO naiste staatuse komisjoni 68. istungi toimumisele deklaratsiooniga „Vaesus soolise võrdõiguslikkuse vaatenurgast“, mis sisaldas kümmet meedet naiste majandusliku mõjuvõimu suurendamiseks ja sotsiaalseks kaitseks.

„Kuna vaesus ei ole sooneutraalne, ei saa seda olla ka meie vastus. Naiste vastu suunatud vägivald mõjutab naiste vaesusriski ja nende võimet osaleda tööturul võrdsetel alustel. Seepärast kiidan Euroopa Parlamendi lõpphääletust esimese direktiivi üle, mis käsitleb naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist Euroopas,“ ütles **komitee president Oliver Röpke**.

Tänu kõigi tasandite kooskõlastatud tegevusele on komisjoni praeguse ametiaja jooksul saavutatud mitu vahe-eesmärki, näiteks ELi tasustamise läbipaistvuse direktiivi ja hooldusstrateegia vastuvõtmine, märkis võrdõiguslikkuse voliniku Helena Dalli kabineti liige **Lanfranco Fanti**.

Arutelul osalejad kutsusid üles looma soolise võrdõiguslikkuse küsimustega tegeleva ELi nõukogu. Samuti nõuti ELi naistevastase vägivalla koordinaatori nimetamist ja võrdõiguslikkuse voliniku volituste uuendamist.

„Ootame ELilt poliitilist toetust,“ ütles ÜRO Soolise Võrdõiguslikkuse ja Naiste Õiguste Edendamise Agentuuri Brüsseli kontori direktor **Florence Raes**. Kuigi võrdõiguslikkuse valdkonnas on saavutatud tõelist edu, piiratakse naiste õigusi enneolematul määral ja on üha suurem oht, et sooline võrdõiguslikkus võidakse prioriteetide loetelust välja jätta.

„Raske on olla naine ja samal ajal ka vähemusrühma liige. Tuleb meeles pidada, et võrdõiguslikkusest ei piisa enam: võrdsus nõuab intersektsionaalsust,“ sõnas **Ilaria Todde**, Eurocentralasian Lesbian Community huvikaitse valdkonna direktor.

„Naistevastane vägivald on kogu maailma patriarhaalsetes süsteemides sügavalt juurdunud. Täna tõdeme rõõmuga, et vastu võeti esimene ELi direktiiv naistevastase vägivalla ja perevägivalla kohta,“ ütles Euroopa naiste surverühma peasekretär **Mary Collins**. (ll)

„Peame eksportima oma kaupa ja tehnoloogiat, kuid mitte töökohti. Investeerida tuleb Euroopas“

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täiskogu aprilli istungjärgul rõhutasid komisjoni siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEde peadirektoraadi asepeadirektor Maive Rute ja komitee president Oliver Röpke, et ELi konkurentsivõime tugevdamine on oluline meie majanduse ja ühiskonna arengu ja heaolu suurendamiseks.

Maive Rute sõnul ei tohi me aega kaotada. EL peab kiiresti tegutsema, kui ta tahab maailma majandushiidude ülemvõimu tingimustes järele jõuda ja ellu jääda.

ELi konkurentsivõime olukorda hinnates ütles ta: „Vajame radikaalseid muutusi. Me ei saa jätta ühtse turu rakendamist hea tahte hooleks, vaid vajame selleks reaalset jõustamist. Peame eksportima oma kaupa ja tehnoloogiat, kuid mitte töökohti. Meie tööstus peab olema konkurentsivõimeline ja investeerida tuleb siin.“

Rõhutades, et konkurentsivõime on ELi majandusliku edu nurgakivi, mis edendab majanduskasvu, innovatsiooni ja heaolu, suurendades samal ajal liidu üleilmset mõju ja vastupanuvõimet, lisas **Oliver Röpke** : „Arutades Euroopa konkurentsivõimet, peame asetama inimesed arutelu keskmesse ja tagama, et kedagi ei jäeta kõrvale. Konkurentsivõime lõplik mõju ja tähtsus seisneb selles, kuidas see mõjutab üksikisikute ja kogukondade heaolu, võimalusi ja jõukust. Seepärast tuleb igasuguses konkurentsivõime üle peetavas arutelus seada esikohale inimeste vajadused, õigused ja püüdlused.“

Täiskogu istungjärgul võeti ka vastu arvamus „Pikaajaline konkurentsivõime strateegia“, mille koostasid raportöör **Emilie Prouzet** ja kaasraportöör **Stefano Palmieri**. (mp)

Murrangulised arengud ringmajanduses: Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee juhtkonverents juhib Euroopa üleminekut

Sel aastal ühendas Euroopa ringmajanduse sidusrühmade platvorm (ECESP), mis on Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee osalusel välja töötatud ja korraldatav algatus, oma jõud ELi nõukogu eesistujariigi Belgia ja Soomes asuva maailma ringmajanduse foorumiga 15.–16. aprillil toimuvaks juhtkonverentsiks.

Brüsseli konventsioonikeskuses Square’is toimunud konverentsil, kus osales üle 1000 osaleja ja 150 kõneleja, tutvustati mõjukaid ringmajanduse lahendusi, mis juhinduvad uusimatest teaduslikest andmetest. Komitee delegaadid jagasid ECESP edulugu.

Komitee liige ja ECESP kaasasutaja **Cillian Lohan** tunnustas ECESPd kui võrgustike võrgustikku, mis ühendab poliitika kujundamist ja kodanikuühiskonda töös ringmajanduse arengu nimel. ECESP juhtrühma liige **Anders Ladefoged** rõhutas selle rolli Euroopa ringmajanduse edusammude ja lünkade käsitlemisel, sest see pakub platvormi koostööks ja õppimiseks. Komitee liige **Maria Nikolopoulou** rõhutas ECESP kasvavat interaktiivsust, millega hõlbustatakse dialoogi selliste algatuste kaudu nagu #EUCircularTalks.

Konverentsi lõppistungil teatas **rahvusvahelise partnerluse volinik Jutta Urpilainen** kahest algatusest, millega toetatakse ülemaailmset üleminekut ringmajandusele: ELi ringmajanduse ressursikeskus, mida rahastab Euroopa Komisjon 15 miljoni euroga, ja programm „SWITCH to Circular Economy in East and South Africa“, millele komisjon eraldab viie aasta jooksul 40 miljonit eurot. ECESP on lubanud toetada mõlemat algatust.

Komitee ja Euroopa Komisjoni 2017. aastal algatatud ECESP edendab dialoogi, levitab häid tavasid ja annab teavet ringmajanduse kohta, et visioonid ellu rakendada. Komitee on aktiivselt toetanud ringmajandust, avaldades juba 2015. aastal toetust ELi ringmajanduse tegevuskavale. Kõnealune platvorm kujutab endast ühiseid püüdlusi kaasata kõik sidusrühmad ringmajanduse visiooni elluviimisse, eesmärgiga kiirendada üleminekut dialoogi ja koostöö kaudu.

Desinformatsioon on relv, millega välisjõud kahjustavad meie ühiskonda

Komitee välissuhete sektsioon (REX) korraldas oma teise desinformatsioonivastase võitluse kampaania ja konverentsi. See toimus sektsiooni üldise desinformatsioonialase projekti raames, mida tuleb rakendada kodanikuühiskonna abiga.

Pärast edukat Bulgaarias toimunud kampaaniat leidis seekord üritus aset 18. aprillil Moldovas. See riik on viimasel ajal tugevdanud oma suutlikkust strateegilise kommunikatsiooni ja dialoogi valdkonnas, luues selleks kaks spetsiaalset asutust: strateegilise kommunikatsiooni ja desinformatsiooni vastu võitlemise keskus ning rahvusvähemuste tsiviilalgatuste keskus.

Konverents toimus koostöös Chișinăus asuva Moldova Riikliku Ülikooliga.

Konverentsil kõneledes rõhutas komitee president **Oliver Röpke**, et oluline on edendada dialoogi ning kaasata välissekkumise ja desinformatsiooni vastasesse võitlusse kõik, erineva taustaga ja erinevatest kogukondadest pärit inimesed.

Desinformatsioon levib tavaliselt elanikkonna seas, sageli horisontaalselt. See tähendab, et parim selle probleemi lahendamise viis ei ole ülalt alla suunaline tegutsemine, vaid arutelud inimeste seas ja nende otsene kaasamine. Siinkohal saab organiseeritud kodanikuühiskond etendada olulist rolli, sest desinformatsioon lõhub meie ühiskonna struktuuri.

Strateegilise kommunikatsiooni ja desinformatsiooni vastu võitlemise keskuse direktor ja üks konverentsi peakõneleja **Ana Revenco** rõhutas, et kodanikud ei saa desinformatsiooni vastu võidelda üksi ning keskus

saab parandada nende oskusi, et võidelda kahjustava desinformatsiooni vastu pikas perspektiivis.

„Desinformatsiooni ärakaotamine ei ole realistlik eesmärk. Meie ühised jõupingutused on suunatud valeuudiste ümberlükkamisele ja ärahoidmisele ning nende ühiskonnale avaldatava pahatahtliku mõju leevendamisele," lisas ta.

Rahvusvähemuste tsiviilalgatuste keskuse juht **Mihai Peicov** ütles, et selle keskuse loomine valitsuse poolt on oluline samm kõigi inimeste integreerimisel ühiskonda. Ta lisas, et vähemuste jaoks on vaja uut hariduspoliitikat.

Konverentsil tõsteti esile hariduse rolli ja keskendumist noortele, sest paljud seisukohad pärinesid kõige noorematelt konverentsil osalejatelt – üliõpilastelt ja ajakirjanikelt.

Konverentsi videoaruannet saab vaadata siin.

#EUvsDisinfo (at)

ELi ja Serbia ning ELi ja Montenegro ühine nõuandekomitee jälgivad ühinemisläbirääkimisi ja arutavad uut majanduskasvu kava

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee välissuhete sektsioon (REX) kohtus oma Serbia ja Montenegro kolleegidega vastava ühise nõuandekomitee raames. See ühisorgan võimaldab kummagi poole kodanikuühiskonna organisatsioonidel jälgida riigi ühinemisläbirääkimisi, arutada ühist huvi pakkuvaid küsimusi ning juhtida tähelepanu probleemidele, millega tuleb Euroopa Liiduga ühinemise teel tegeleda.

5. aprillil 2024 tervitas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee Brüsselis ühise nõuandekomitee Serbia liikmeid, et arutada ELi ja Serbia suhete hetkeseisu ning ELiga ühinemise protsessi üle peetavaid läbirääkimisi. Arutlusteemade hulgas olid uuest majanduskasvu kavast ning Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastust Serbiale tulenevad võimalused, valimisjärgne olukord riigis ning ülevaade demokraatia ja õigusriigi olukorrast Serbias.

Üritusel osales Serbia Vabariigi ELi juures asuva esinduse hiljuti ametisse nimetatud juht **Danijel Apostolović**, kes rõhutas ELi ja Serbia ühist seisukohta tihedama koostöö kohta kõigis Serbia ühinemisläbirääkimistega seotud asjakohastes küsimustes.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee teabevahetuse eest vastutav asepresident **Laurentiu Plosceanu** toonitas nende koosolekute tähtsust, et tugevdada Euroopa ühinemise narratiivi Serbias, sest need tagavad kodanikuühiskonna esindajate kohaloleku.

Kohtumise lõpus võeti vastu ühisdeklaratsioon, mis edastatakse ELi institutsioonidele ning Serbia valitsusele ja kohalikele omavalitsustele.

Koosoleku videoreportaaži saab vaadata siin.

13. mail valiti ELi ja Serbia ühise nõuandekomitee liige **Nataša Vučković** Euroopa Kohaliku Demokraatia Assotsiatsiooni (ALDA) uueks esimeheks. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed ALDA üldkogul Barcelonas esindanud Aurel Laurențiu Plosceanu õnnitles Nataša Vučkovići ametisse nimetamise puhul.

******

ELi ja Montenegro ühise nõuandekomitee 18. koosolek toimus 16. aprillil Podgoricas ning saatis ELi institutsioonidele selge sõnumi Montenegro kindlast pühendumusest saada 2028. aastaks ELi 28. liikmesriigiks.

Ühise nõuandekomitee liikmed julgustasid oma organisatsioone, riiklikke asutusi ja ELi institutsioone tegema kõik endast oleneva õigusriigi vahekriteeriumide täitmiseks. Õigusriigi vahekriteeriumi hindamisaruande esitamine juuniks on ELiga ühinemise protsessi pöördepunkt, mis võimaldab ajutiselt sulgeda teised peatükid.

Ühise nõuandekomitee kaasesimees, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee liige **Decebal-Ștefăniță Padure** ütles: „Montenegro ametivõimud peaksid täitma oma ambitsioonikad eesmärgid ja organiseeritud kodanikuühiskond tuleks kaasata ühinemisläbirääkimiste igasse etappi.“ Montenegrot esindav kaasesimees **Gordana Đurović** kutsus kõiki sidusrühmi üles toetama jõupingutusi saada komisjonilt juuniks positiivne aruanne.

Pealäbirääkija dr **Predrag Zenović** juhtis tähelepanu kodanikuühiskonna olulisele rollile ja konkreetsele abile läbirääkimisprotsessis, arvestades, et üldsuse toetus Montenegro ELi liikmesusele ulatub 80%-ni.

ELi suursaadik Monotenegros **Oana Cristina Popa** märkis, et Montenegro näib lõpuks olevat leidnud vajaliku stabiilsuse keskendumaks ELiga ühinemisele kui oma peamisele strateegilisele prioriteedile. Ta lisas: „Me kõik püüame tagada, et see võimalus ei jääks kasutamata.“

Kohtumise lõpus võeti vastu **ühisdeklaratsioon**, mis esitatakse stabiliseerimis- ja assotsiatsioonikomiteele, parlamentaarsele stabiliseerimis- ja assotsiatsioonikomiteele, Euroopa välisteenistusele, Euroopa Komisjonile ja Montenegro valitsusele. (at)

Komitee rõhutas 2024. aasta lahtiste uste päeval Euroopa Parlamendi valimistel hääletamise tähtsust

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee avas oma maja külastajatele traditsioonilisel avatud uste päeval, mis leidis aset laupäeval, 4. mail 2024. Komitee tutvustas oma rolli Euroopa Liidu institutsioonina ja innustas kõiki osalema eelseisvatel Euroopa Parlamendi valimistel.

Selle päeva jooksul korraldas komitee oma peamajas – Jacques Delors'i hoones Brüsselis – mitmeid üritusi. Osalejatel oli võimalik külastada komitee ruume ja uurida, mida komitee saab inimeste heaks teha, tutvuda komitee rolliga ELi otsustusprotsessis ning jagada oma mõtteid ja muresid komitee liikmetega.

Külastajatel oli ka võimalus teada saada, mida komitee liikmed oma koduriigis teevad, ning osaleda eri tegevustes, nagu interaktiivsed mängud ja ELi-teemaline viktoriin. Lapsi ootasid näomaalingud.

Hommikupoolikul tervitati ka Brüsselisse jõudnud komitee liikmetest ja töötajatest koosnenud ratturite gruppi, kes läbis Prantsusmaal ja Belgias jalgratastel sadu kilomeetreid, et juhtida tähelepanu Euroopa Parlamendi valimiste tähtsusele.

Grupp, keda juhtis komitee tööandjate rühma liige **Bruno Choix**, läbis Caenist (Prantsusmaa) Brüsselisse sõites kokku ligikaudu 500 kilomeetrit. Üle nelja päeva kestnud sõidu viimases osas – alates Waterloost kuni komitee peahooneni Brüsselis – liitusid nendega veel mitmed teised komitee liikmed ja töötajad. (mp)

Oscari võitnud Ukraina dokumentaalfilmi „20 päeva Mariupolis“ näidati Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitees

Komitee ruumides näidati 24. aprillil Ukraina dokumentaalfilmi „20 päeva Mariupolis“, mis võitis sel aastal parima dokumentaalfilmi Oscari.

Filmis rulluvad meie ees lahti 20 dramaatilist 2022. aasta veebruari ja märtsi päeva, mil filmi režissöör, ajakirjanik **Mstõslav Tšernov** ja tema kolleegid jäädvustasid Venemaa jõhkrusi ümberpiiratud Mariupolis, suures Aasovi mere äärses Ukraina sadamalinnas. Associated Pressi heaks töötav Tšernov ja tema meeskond olid viimased välisajakirjanikud, kes jäid linna kuni Venemaa sõjavägi selle vallutas. Nende talletatud traagilised kaadrid ja fotod kajastavad muu hulgas sünnitushaigla ja lastele peavarju andnud linnateatri lauspommitamisi, näidates maailmale õudusi, mida sissetunginud Vene sõjavägi Ukraina tsiviilelanike hulgas toime pani.

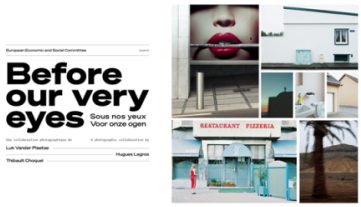
Lisaks Oscarile võitis „20 päeva Mariupolis“ ka muid prestiižseid auhindu, sealhulgas BAFTA filmiauhinna parima dokumentaalfilmi eest ja Sundance'i dokumentaalfilmide festivalil maailma kino publiku lemmiku auhinna.

Filmilinastusel olid kohal komitee president **Oliver Röpke** ning silmapaistvad külalised, sealhulgas Euroopa Liidu juures asuva Ukraina esinduse juht **Vsevolod Tšentsov** ja dokumentaalfilmi üks peategelasi **Jevhen Tuzov**.

„Me ei tohi unustada oma pühalikku kohust ajaloo ees. Selle filmi sõnum on selge: maailmale tuleb näidata, mida vihkamine võib korda saata. Ärgem unustagem Ukraina rahva toodud ohvreid ega katsumustes ülesnäidatud kindlust! Ukraina väljavaade saada ELi liikmesriigiks annab tunnistust mitte ainult meie ühistest väärtustest, vaid ka helgema tuleviku lootusest,“ ütles komitee president **Oliver Röpke**.

„„20 päeva Mariupolis“ pakub kohutavat, kuid ilustamata vaadet Venemaa agressiooni põhjustatud kannatustesse. Võin uhkusega öelda, et meie komitee on jäänud vankumatult Ukraina ja selle elujõulise kodanikuühiskonna kõrvale praegusel raskel ajal. Teie siinolek tähendab palju,“ ütles komitee teabevahetuse eest vastutav asepresident **Aurel Laurențiu Plosceanu**. Komitee on kindlalt toetanud Ukrainat ja selle kodanikuühiskonda Venemaa agressioonisõja esimesest päevast peale ning tugevdanud koostööd Ukraina kodanikuühiskonna organisatsioonidega ELi ja Ukraina kodanikuühiskonna platvormi kaudu. Loodud on Ukraina keskus, kus pakutakse tööruume Belgias asuvatele Ukraina kodanikuühiskonna organisatsioonidele. Samuti käivitati kandidaatriiki esindavate liikmete algatus, et jagada komitee eksperditeadmisi Ukraina kodanikuühiskonna organisatsioonidega. **Oliver Röpke** juhitud kõrgetasemeline komitee delegatsioon külastas Ukrainat novembris ning kohtus majandusminister **Julija Svõrõdenko**, ülemraada ja kodanikuühiskonna esindajatega. Sõjas langenute mälestusmärkide juures avaldasid komitee liikmed austust Ukraina sõjaohvritele.

Komitee Läti liikme **Andris Gobiņš**i algatusel korraldatud filmilinastus kinnitas taas Euroopa kodanikuühiskonna solidaarsust Ukraina ja ukrainlastega. Külastajatel oli samal ajal võimalus tutvuda ka piiramisrõngas Mariupolile pühendatud fotonäitusega, mis korraldati koostöös ühendusega Ukra-Bel.

„Before our very eyes“ – killuke Belgia kunsti Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitees

Kui teid huvitab Belgia kunst, siis külastage kindlasti näitust *„Before our very eyes“*, mis on avatud Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee Jacques Delors’i hoone (Rue Belliard 99) 6. korruse aatriumis kuni 28. juunini.

Näitusel on võimalik tutvuda järgmise kolme andeka Belgia kunstniku töödega: Luk Vander Plaetse, Hugues Legros ja Thibault Choquel.

Läbi oma fotode näitavad need kolm kunstnikku, kes tegutsevad fotograafide, graafikute ja disaineritena, igapäevaste asjade ilu. Näitus on nagu sosin, milles kuuldub metsikut ja kerget luulet ja milles segunevad erinevad žanrid ja inimesed.

Näituse korraldasid 1. juulini 2024 kestva Belgia eesistumise raames Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee Belgia liikmed, keda toetas koordinaatorite rühm. Korraldajad näevad riigi eesistumist kui võimalust tutvustada oma maa oskusteavet ja reklaamida Belgia kultuuri nii Euroopas kui ka mujal. (ll)

UUDISEID RÜHMADELT

Argumendid uue suure laienemise ja 36 liikmesriigiga liidu kaitseks

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tööandjate rühma esimees Stefano Mallia

Tõenäoliselt oleks asjakohane tähistada 2004. aasta „suure pauguga“ laienemise aastapäeva faktide ja arvudega, tuginedes viimasel kahel aastakümnel ja Euroopa projekti algusest toimunud seitsmest laienemislainest saadud teadmistele, et summutada arutelu emotsionaalsust juunis toimuvate Euroopa Parlamendi valimiste eel.

Juba kolmandat aastat kestev sõda Ukrainas on tõstnud laienemise küsimuse Euroopa geopoliitilises tegevuskavas esiplaanile. Ukrainale, Moldovale, Bosniale ja Hertsegoviinale ning Gruusiale kiirkorras antud kandidaatriigi staatus ning lõpuks Põhja-Makedoonia ja Albaaniaga alustatud ühinemisläbirääkimised on positiivne läbimurre aastaid seiskunud poliitikas.

Et see uus hoog protsessis säiliks, peaksime kohe mõtlema seda toetavatele argumentidele.

Muidugi mõista on demokratiseerimine ja õigusriik puutumatud põhimõtted, nagu ka tulemuspõhine lähenemisviis laienemisprotsessis, mis ei võimalda teha järeleandmisi. Kuid lõpuks tuleb inimestele anda kindlustunne järgmise eurooplaste põlvkonna võimaliku majanduskasu ja heaolu suhtes.

Kui minevikust võib lugeda välja märke tuleviku kohta, võime julgelt öelda, et argumendid on vaieldamatud. Vanade ja uute liikmesriikide vaheline kaubavahetus kasvas ametliku ühinemiseelse protsessi käigus aastatel 1994–2004 peaaegu kolm korda ning uute liikmesriikide endi seas viis korda. Tollases 15-liikmelises ELis oli kasv ühinemisprotsessi algusest 2008. aastani keskmiselt 4% aastas, kusjuures ühinemisprotsess andis sellest kasvust poole, luues aastatel 2002–2008 kolm miljonit uut töökohta.

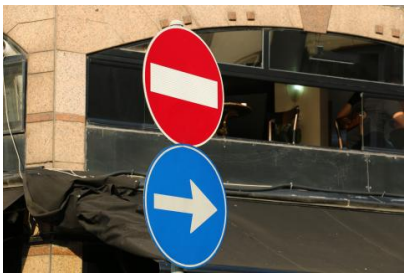
COVID-19 ja sõda Ukrainas on näidanud, et EL peab oma majandusliku vastupanuvõime, eelkõige rohe- ja digipöörde kontekstis, uuesti ümber mõtestama. Kavaga „REPowerEU“ nähakse ette suurendada taastuvenergia tootmist Euroopas. Nullnetotööstuse määruses ja kriitilise tähtsusega toorainete määruses kutsutakse üles suunama 40% keskkonnahoidlikest ja toorainete väärtusahelatest ELi. ELi kandidaatriigid, eelkõige Ukraina, võivad siin etendada olulist rolli, pakkudes suuremat majanduslikku julgeolekut.

Mis puudutab loodusvarasid, siis on Euroopa suurimad gaasivarud Norra järel Ukrainal. Samuti on seal toodetud hüdroenergia kogused Euroopa suurimate hulgas. Hüdroenergia tootmist, aga ka energia tootmist muudest rohelistest energiaallikatest, nagu tuul, päike ja biomass, võib Ukraina veelgi suurendada. Ukraina on olnud ka peamine metallieksportija ning seal asuvad liitiumi ja haruldaste muldmetallide maardlad on rohe- ja digitaaltööstuse jaoks üliolulised.

Samal ajal on Ukraina põllumajandustööstus üks maailma suurimaid. Selle ühtsele turule integreerimine suurendaks märkimisväärselt ELi toiduga kindlustatust.

Täiesti selge on ka kasu, mida Lääne-Balkani riigid saavad üha suuremast osalemisest ühtsel turul. Ühe näitena on Horvaatia SKP alates riigi ühinemisest ELiga 2013. aastal pidevalt kasvanud, mistõttu on suurenenud selle kodanike sissetulekud: SKP elaniku kohta suurenes keskmiselt 67% (10 440 eurolt 2013. aastal rohkem kui 17 240 euroni).

Kuni üheksa uue riigi tee ELi liikmesuseni on keeruline, kuid sellele ei ole alternatiivi: kui ELi soovib olla ülemaailmne jõud, peab ta kõigepealt olema tugev kohapeal.

Teised otsustavad juba sinu eest – kas poleks aeg selles suhtes midagi ette võtta?

EMSK töötajate rühm

Euroopa Parlamendi kampaania „Anna oma hääl või teised otsustavad sinu eest“ on väga konkreetne. Asjakohane valimisvideo, milles kujutatakse Euroopa projekti sõja- ja genotsiidituhas rahumeelset tulevikku üles ehitamas, tabab õiget närvi. Just praegusel ajal, kus võimust võtavad ekstremism ja apaatia, tundub poliitika sageli sarnanevat pigem tõsielusarja kui tõelise rahvafoorumiga.

Kas soovid tõesti lasta teistel enda eest otsustada? Nad juba teevad seda ja otsustavad kärbete kasuks – taas.

Meie president Lucie Studničná ütles selgelt ja konkreetselt, et me ei saa endale lubada järjekordset kärpekriisi. Mõned riigid võitlevad eelmise finantskriisi ajal võetud meetmete tõttu ikka veel majanduslanguse ja ajude äravooluga. Hispaanias, Itaalias ja Kreekas on töötus endiselt kõrge ning SKP elaniku kohta on siiani kaugel 2008. aasta tasemest. Selle lahenduse mõjul oleme tunnistajaks euroskeptitsismi ja populismi hüppelisele kasvule, mida on soosinud nihe paremäärmusluse suunas.

Uued eelarve-eeskirjad jätavad enamiku liikmesriike eesseisvate kliima- ja sotsiaalsete probleemide ees relvituks. La Hulpe’i lubadused kõlavad õõnsalt. Kodanikud kannatavad ja uued majandusraskused, milles valitsused kindlasti süüdistavad Brüsselit, võivad saada paljude jaoks viimaseks tilgaks karikas.

Demokraatia ei seisne üksnes hääletamises: selle tervise säilitamisel on keskse tähtsusega kodanikuühiskond ja ametiühingud. Kuid hääletamine ei ole pelgalt legitiimsuse vahend ja see ei ole kaugeltki kasutu. See on kätte võideldud paljude põlvkondade ja miljonite inimeste jõupingutuste ja sageli ka elude hinnaga. Ja me võime selle õiguse kaotada.

Kokkuhoiumeetmeid käsitlevad otsused ei ole kivisse raiutud. Pidades silmas juunis toimuvaid valimisi ja kõiki eelseisvaid valimisi liikmesriikides, kutsume teid üles: minge hääletama! Ärge laske seda õigust endalt ära võtta. Hääletage sotsiaalse progressi poolt! Üheskoos saame jätkata nii oma riikide kui ka Euroopa Liidu täiustamist ning muuta seda, mis ei toimi.

#EUelections2024: kodanikuühiskonna organisatsioonid arutavad oma ELile suunatud ootusi ning soovitavad prioriteete uueks ametiajaks

EMSK kodanikuühiskonna organisatsioonide rühm

Kodanikuühiskonna organisatsioonid teevad ettepaneku tegeleda uuel ametiajal vahetute ja pikaajaliste probleemidega, rakendada nõuetekohaselt olemasolevat ELi poliitikat ja tugevdada ELi väärtusi. Nende prioriteetide hulgas on tähtsal kohal ka struktureeritud kodanikuühiskonna dialoog ja tugev sotsiaalmeetmete kava.

16. aprillil korraldas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kodanikuühiskonna organisatsioonide rühm konverentsi „Loome üheskoos meile meeldiva ELi“. Üritusel osalesid riigi ja Euroopa tasandi kodanikuühiskonna organisatsioonide esindajad, kes arutasid oma poliitilisi prioriteete, pidades silmas eelseisvaid Euroopa Parlamendi valimisi, ja La Hulpe'i institutsioonidevahelise deklaratsiooni allkirjastamist Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta.

Konverentsi avamisel taunis kodanikuühiskonna organisatsioonide rühma esimees Séamus Boland asjaolu, et paljud liikmesriikide peavooluerakondade poliitikud ei soovi valijatega ELi teemasid arutada. Seetõttu ei mõista valijad, miks EL on vajalik, ja ELi poliitika ei kajasta alati seda, mis on nende jaoks oluline. See on toonud kaasa ohtliku lõhe üldsuse ja ELi vahel ning võib viia selleni, et paljud inimesed hääletavad äärmuslike parteide poolt. „Praegu on hädavajalik, et riigi ja Euroopa tasandi poliitikud peaksid inimestega avatud arutelu ELi ees seisvate probleemide ja nende lahendamiseks vajalike meetmete üle. Ainult nii saame inimesi veenda, et EL töötab paljude heaks ja loob jätkuvalt võimalusi kõigile.“

Lugege ja jagage konverentsi **järeldusi ja soovitusi**, milles keskendutakse järgmistele teemadele:

- Miks on 2024. aasta Euroopa Parlamendi valimised olulised: EL pöördepunktis
- Loome üheskoos meile meeldiva ELi: sotsiaalset õiglust ja sotsiaalkaitset väärtustav demokraatlik ja kaasav EL
- Loome üheskoos meile meeldiva ELi: õiglasel üleminekul ja kvaliteetsetel töökohtadel põhinev kestlik majandus
- Kodanikuühiskonna, kodanike ja noorte asetamine homse Euroopa keskmesse

Neid järeldusi ja soovitusi kasutatakse **komitee resolutsioonis**, mis sisaldab poliitilisi ettepanekuid Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni uuele koosseisule ning mis võetakse vastu 2024. aasta juulis.

Lisateavet leiate konverentsi käsitlevast **pressiteatest**.

IN FOCUS: 20TH ANNIVERSARY OF GREAT ENLARGEMENT

Laienemine – ELi kõige võimsam ja edukam poliitikavahend

Pat Cox

Meie erikülaline, Euroopa Parlamendi endine president Pat Cox, meenutab 20 aasta tagust suurt laienemist erakordselt lootusrikka ajana, mil Euroopa sai lõpuks ometi hakata täiel rinnal hingama oma mõlema kopsuga, milleks on ida ja lääs. Ajal, mil Putini levitab müüti slaavi rahvaste vendlusest, mida reaalsuses saadavad ballistiliste rakettide plahvatused, on EL jätkuvalt vabade ja suveräänsete rahvaste vabatahtlik liit, mis rajaneb sellistel põhiväärtustel nagu inimõiguste austamine, võrdsus ja õigusriik.

Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariigi Iirimaa 1. mail 2004 Dublinis korraldatud üritus ja 3. mail 2004 Strasbourgis Euroopa Parlamendis toimunud tervitustseremoonia jäävad mulle nii poliitilises kui ka emotsionaalses plaanis meelde enneolematu positiivsuse ja lootuse kõrghetkedena, mis kulgesid kojupöördumise ja taasühinemise tähe all. Päevad, mil Euroopa hingetõmmetes said lõpuks taas kokku tema mõlemad kopsud – ida ja lääs. Dublinis luges Seamus Heaney oma luuletust „Beacons at Bealtaine“, milles ta väljendas selle ajaloolise laienemisega seonduvat sügavat optimismi sõnadega „Move lips, move minds and make new meanings flare“. Strasbourgis heisati kümne uue liikmesriigi lipud tohtute lipumastide otsa, mis olid valminud Gdański laevatehastes Poola riigi kingitusena. Nende reis Strasbourgi oli sümboolne meeldetuletus teekonnast kommunismist vabaduseni, mida omakorda rõhutas Lech Wałęsa kohalolek.

Loomulikult oli üritus kõigi jaoks paljude aastate vältel toimunud pika ja keerulise vastastikuse ettevalmistusprotsessi kulminatsioon. Oli rõõm, aga ka kergendus jõuda finišijooneni sellel kõigi asjaosaliste jaoks poliitiliste otsuste ja haldusmenetluste maratonil.

Minu arvates on laienemine olnud võib-olla ELi kõige võimsam, ümberkujundavam ja edukam poliitikavahend viimase viie aastakümne jooksul. Minu koduriik Iirimaa, ühines esimeses laienemisvoorus 1. jaanuaril 1973, olles toonase Euroopa Majandusühenduse vaeseim riik ja piirkond. Juurdepääs suurele turule ning Euroopa solidaarsus regionaalarengu ja hilisemate ühtekuuluvusfondide kaudu liikmesuse esimestel aastakümnetel, kõrgemad soolise võrdõiguslikkuse ja keskkonnapoliitika normid, Põhja-Iirimaa rahuprotsessi toetamine ja Brexiti erakordselt keeruliste tagajärgede tunnistamine Iirimaa jaoks – Iirimaa on ainus ELi riik, millel on Ühendkuningriigiga ühine maismaapiir – on kõik kokku andnud meile äärmiselt positiivse kogemuse ja tulemuse. See ei ole alati kulgenud nagu lepse reega, iseäranis euroala kriisi ajal, ent kokkuvõttes on see olnud vägagi positiivne teekond.

Kuigi ma ühtaegu nii austan kui ka pean kahetsusväärseks Ühendkuningriigi otsust liidust lahkuda, tõestab see selgelt järgmist: EL on vabade ja suveräänsete rahvaste vabatahtlik liit – meil on vabadus sellega ühineda, aga ka sellest välja astuda. Millises võimsas kontrastis on see kõik Putini algatatud uusimperialistliku sõjaga Ukraina vastu! Tema müüti slaavi rahvaste vendlusest ilmestavad päevast päeva relvatärin, pommiplahvatused ja surmadroonide vihin.

Kreeka, Portugali ja Hispaania ühinemine ELiga aitas mitte ainult parandada neis riikides elatustaset ja elukvaliteeti, vaid toetas ka nende jõupingutusi diktatuuriajastu selja taha jätmisel ja eduka demokraatia taasülesehitamisel.

20 aasta tagune suur laienemine tõi iseäranis Kesk- ja Ida-Euroopa uute liikmesriikide jaoks kaasa enneolematu majanduskasvu tänu märkimisväärselt suurenenud investeeringutele, kaubandusele ja Euroopa solidaarsusele. Keskmiselt kasvas nende SKP elaniku kohta – korrigeerituna inflatsiooni ja valuutaga – kahe aastakümne jooksul vähem kui poolelt ELi keskmisest kolme neljandikuni üha kasvavast ELi keskmisest näitajast. Leedu SKP elaniku kohta kolmekordistus kõnealusel perioodil. Paranenud on tervishoid ja haridus, mis on toonud kaasa edusammud nii elukvaliteedis kui ka elatustasemes. Põllumajandustoodang on kogu piirkonnas kahekordistunud. Kokkuvõttes, nagu ka kõigi varasemate laienemisvoorude puhul, on sellest üheselt võitnud nii ühinevad riigid kui ka EL. Seepärast olen ma laienemise suhtes optimistlik, ent mitte naiivne.

Viimastel aastatel Poolas toimunud ning Ungaris siiani toimuvad arengud annavad aimu sellest, mis peitub õigusriigi põhimõtte, meediavabaduse või vähemuste õiguste austamisega seotud ELi normidest kõrvalekaldumise taga: EL kui heaolu saavutamise vahend väärib poolehoidu, ent EL kui ühiste väärtuste kogukond tekitab vastumeelsust. Ungari peaminister kuulutab oma riigi uhkusega mitteliberaalseks demokraatiaks. Kuidas iganes me Euroopa Liidu lepingu artiklit 2 tõlgendame, ei ole see ilmselgelt mitteliberaalse demokraatia harta. („Liit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine. Need on liikmesriikide ühised väärtused ühiskonnas, kus valitsevad pluralism, mittediskrimineerimine, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus.“)

See oli ELi liikmesust käsitleva kokkuleppe osa, see on sätestatud kõigis ühinemislepingutes ning selle on heaks kiitnud kõik ühinevad riigid. Põhimõte „me ei vaja teie väärtusi, vaid teie raha“ ei ole jätkusuutlik alus vastastikusele austusele. Seda peavad mõistma ka praegused kandidaatriigid, püüdes liikuda võimaliku ELiga ühinemise suunas. Loodan, et Kopenhaageni kriteeriumidel on tulevastel läbirääkimistel põhjapanevam roll. Üks viis oleks kehtestada ühinemislepingutes klauslid, mis loovad ELile kindlamad võimalused kaitsta õigusi ja väärtusi nende rikkumise eest. EL on midagi enamat kui lihtsalt üks turg ning materiaalne edulugu on küll väga soovitav, ent see ei ole Euroopa Liidu ainus ega isegi mitte tähtsaim eksisteerimise mõte.

Sellegipoolest on senine laienemisprotsess olnud kõigi asjaosaliste jaoks põhimõtteliselt positiivne ja sellesse tuleks ka edaspidi positiivselt suhtuda. Kandidaatriigid peavad läbima märkimisväärsed muutused, igaüks oma tempos. Ka ELil on teha kodutöö, mis puudutab tema otsustusprotsessi, uute liikmesriikide vastuvõtmiseks vajalikku eelarvesuutlikkust ning ühinemiseelset abi. Pärast kandidaatriigi staatuse andmist ning järgnevat kontrolli on läbirääkimisraamistike, peatükkide kaupa läbirääkimiste alustamise ja lõpetamise ning võimalike ühinemislepingute puhul vaja nõukogu ühehäälset otsust. Miski ei ole seejuures lihtne ega kerge. Loodame, et kõik liikmesriigid järgivad lojaalse koostöö kohustust, abistades üksteist aluslepingutest tulenevate ülesannete täitmisel (ELi lepingu artikli 4 lõige 3).

Ukraina on oma keerukuse tõttu erijuhtum, mis tuleneb riigi suurusest, põllumajanduse suhteliselt suurest osakaalust SKPs võrreldes ELi keskmisega ja suhtelisest vaesusest mõõdetuna SKPs elaniku kohta, ning loomulikult sõjast ja selle laastavatest tagajärgedest. Läbirääkimised võivad alata. Ukraina on tänu ELiga sõlmitud assotsieerimislepingule ning põhjalikule ja laiaulatuslikule vabakaubanduslepingule juba integratsiooni teel. Neid lepinguid võiks aja jooksul järk-järgult laiendada, kuid lõpuks on ühinemise oluline eeltingimus kindel territoriaalne lahendus ja stabiilne rahu, milles ELi liikmesusel võib olla oma osa. EL vajab stabiilsust, mitte kaost oma idatiival ning Ukraina vastuvõtmine on lõppkokkuvõttes nii meie ühistes kui ka Ukraina huvides.

Pat Cox, Euroopa Parlamendi president aastatel 2002–2004

Pat Cox on Iiri poliitik ja ajakirjanik. Ta oli Euroopa Parlamendi president aastatel 2002–2004 ja Euroopa Liikumise president aastatel 2005–2011. Ta on olnud Euroopa Jean Monnet' Sihtasutuse eesotsas alates 2015. aastast. Lisaks on Cox Skandinaavia ja Vahemere piirkonna TEN-T põhivõrgukoridori Euroopa koordinaator ning Ukraina ülemraada parlamentaarse reformiga seotud Euroopa Parlamendi vajaduste hindamise ja rakendamise missiooni juht. Oma karjääri alguses töötas ta päevakajasaadete juhina telekanalis RTE Dublinis. 2004. aastal võitis Pat Cox Aacheni rahvusvahelise Karl Suure auhinna oma pühendumise eest Euroopa Liidu laienemisele parlamenditöös.

20 aastat ELi suurest laienemisest

Jaroslaw Pietras

Dr Jarosław Pietras, endine Poola ELiga ühinemise pealäbirääkija asetäitja, analüüsib 20 aasta eest toimunud laienemise mõju ning majanduslikku ja muud kasu, mida see Poola ja teiste ühinenud riikide kõrval tõi kogu ELile. Otsus Euroopa Liitu 2004. aastal laiendada andis tunnistust liidu pühendumusest ühtsusele, mitmekesisusele ja solidaarsusele. Tulevasi ühinemisläbirääkimisi silmas pidades annab see ka praegu väärtuslikke õppetunde.

20 aastat hiljem on üsna selge, et enamiku Kesk-Euroopa riikide ning Malta ja Küprose vastuvõtmine ELi ei kujutanud endast mitte ainult „suurt laienemist", vaid tähendab kogu Euroopa Liidu jaoks ajaloolist verstaposti. Mõju oli tugev, eelkõige äsja vastu võetud riikide majanduskeskkonnale.

Laienemine parandas märkimisväärselt Kesk-Euroopa riikide elatustaset. Kaheksa Kesk-Euroopa riigi (Eesti, Leedu, Läti, Poola, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi Vabariik ja Ungari) ostujõu pariteet elaniku kohta suurenes märkimisväärselt, ületades seda, mida oleks olnud võimalik saavutada, kui nad oleksid jäänud väljaspoole ELi. Statistika viitab alati integratsioonist saadava konkreetse kasu keskmistele väärtustele. Väärib märkimist, et kuigi kasu ei ole liikmesriikide vahel ühtlaselt jaotunud ja mõnes liikmesriigis on olukord paranenud oluliselt rohkem kui teistes, on kõik riigid teinud märkimisväärseid edusamme. Näiteks kerkisid esirinda Leedu ja Poola, kes on saanud ELi liikmesusest kõige rohkem kasu, samas kui Eesti ja Sloveenia on teinud vähem edusamme probleemide, eelkõige 2008. aasta finantskriisi mõju tõttu.

Euroopa Liiduga ühinemine juhatas Poolas ja teistes Kesk-Euroopa riikides sisse majandusliku õitsengu uue ajastu. Eelkõige Poola on ühinemisjärgse arengu edulugu. Riigi majanduskasv oli enneolematu: SKP kahekordistus aastatel 2004–2022. Samamoodi kasvas SKP elaniku kohta märkimisväärselt ka teistes selle piirkonna liikmesriikides, kuigi erinevas tempos. Näiteks Slovakkia ja Leedu on teinud kiiduväärseid edusamme, vähendades veelgi arengulõhet Lääne-Euroopaga. Selle perioodi statistilised andmed annavad pildi vastupidavusest ja dünaamilisusest. Need riigid on kasutanud ELi liikmesust majanduskasvu hoogustamiseks ja oma ülemaailmse konkurentsivõime parandamiseks. See märkimisväärne saavutus rõhutab ELi integratsiooni ümberkujundavat mõju kõigi uute liikmesriikide majandusele. Hoolimata finantskriisi mõjust saavutasid ELi uued liikmesriigid oodatust suurema kasvumäära.

ELi 2004. aasta laienemisele järgnenud periood tõi kaasa ka väljakutseid. Näiteks 2008. aasta ülemaailmne finantskriis vapustas kogu Euroopa majandust, pannes proovile nii „vanade“ kui äsja liitunud liikmesriikide vastupanuvõime. Hoolimata kriisi negatiivsest mõjust näitasid uued ELi liikmesriigid üles märkimisväärset vastupanuvõimet, ületades esialgseid kasvuprognoose. Nende suutlikkus tulla toime kriisiga ja säilitada positiivne kasvumäär tõi esile nende majanduse tugevuse ja Euroopa Liitu integreerumise eelised. Kuigi kriis tekitas märkimisväärseid probleeme, andis see neile riikidele võimaluse saada täit kasu tihedatest sidemetest Euroopa majandusega. See pani proovile ka hiljuti ühinenud riikide pühendumuse Euroopa väärtustele ja solidaarsusele neil rasketel aegadel.

Kogu läbirääkimisprotsessi vältel oli Poola kodanikuühiskond muutuste ja edusammude liikumapanevaks jõuks. Kodanikuühiskonna organisatsioonidel, rohujuuretasandi liikumistel ja toetusrühmadel oli oluline roll ELi integratsiooni edendamisel ja demokraatlike väärtuste kaitsmisel Poolas. Nende väsimatud jõupingutused teadlikkuse suurendamiseks, toetuse mobiliseerimiseks ja juhtide vastutusele võtmiseks on olnud otsustava tähtsusega avaliku arvamuse kujundamisel ja positiivsete muutuste edendamisel. Kodanike aktiivse kaasamise ning dialoogi ja läbipaistvuse edendamise teel aitas Poola kodanikuühiskond tagada, et läbirääkimisprotsess oleks kaasav, demokraatlik ja vastaks inimeste vajadustele. Nende panus mitte ainult ei hõlbustanud Poola ühinemist ELiga, vaid tugevdas ka demokraatia ja kodanikuühiskonna aluseid riigis.

Otsus Euroopa Liitu 2004. aastal laiendada andis tunnistust liidu pühendumusest ühtsusele, mitmekesisusele ja solidaarsusele. Kesk-Euroopa riikide ning Malta ja Küprose vastuvõtmisega laiendas EL oma majanduslikku potentsiaali, kultuurilist rikkust ja geopoliitilist mõju. Nende riikide ühinemine pakkus liidule uusi väljavaateid, talente ja võimalusi, rikastades liidu mitmekesisust ja tugevdades selle ülemaailmset kohalolekut. Geopoliitilisest seisukohast suurendas laienemine ELi mõju ja stabiilsust, integreerides Kesk- ja Ida-Euroopa riigid oma koostööraamistikku. Institutsiooniliselt mitmekesistas see ELi väljavaateid ja süvendas integratsiooni, pannes aluse ühtsemale ja vastupidavamale liidule.

ELi 2004. aasta laienemise kogemustest, eelkõige läbirääkimisprotsessi ja ühinemiseelsete ettevalmistuste osas, on saadud väärtuslikke õppetunde. Kui ma alustaksin täna sarnast protsessi, pooldaksin kõigis tulevastes läbirääkimistes suuremat rõhuasetust ühinemiseelsetele tingimustele ja toetusmehhanismidele, eelkõige valitsemise ja õigusriigi valdkonnas. Oluline on tagada, et kandidaatriigid vastaksid enne ELiga ühinemist vajalikele kriteeriumidele ja standarditele, et kaitsta liidu terviklikkust ja hoida selle väärtusi. Lisaks on kandidaatriikidele läbirääkimisprotsessi ajal piisava toetuse ja abi pakkumine äärmiselt oluline nende edukaks integreerimiseks ja pikaajaliseks stabiilsuseks ELis.

ELi 2004. aasta laienemise läbirääkimiste keskmes oli ühine tahe edendada stabiilsust, demokraatiat ja heaolu kogu Euroopas. Läbirääkimistel juhinduti soovist tugevdada Euroopa riikide vahelisi koostöö- ja solidaarsussidemeid, kuna nii kandidaatriigid kui ka senised ELi liikmesriigid tunnustasid laienemise vastastikust kasu. Kuigi läbirääkimised olid keerulised ja probleemiderohked, olid need lõppkokkuvõttes ajendatud ühisest nägemusest ühtsest ja jõukast Euroopast, kus kõik riigid saaksid Euroopa Liidu raames koos jõudsalt areneda.

ELi kandidaatriigid liiguvad 2024. aastal ühinemise suunas, mistõttu tuleb meeles pidada mitmeid olulisi aspekte. Esiteks on liidu eduka integratsiooni ja pikaajalise stabiilsuse jaoks väga oluline seada esikohale reformid, mis on kooskõlas ELi standardite ja väärtustega. See tähendab demokraatlike institutsioonide tugevdamist, õigusriigi edendamist ning põhiõiguste ja -vabaduste kaitsmist. Lisaks on liiduga sujuvaks ühinemiseks äärmiselt oluline teha praeguste ELi liikmetega ennetavat koostööd, et suurendada usaldust ja toetust. Näidates üles tõelist pühendumist Euroopa väärtustele ja koostööle, saavad kandidaatriigid sillutada teed oma helgemale tulevikule Euroopa Liidus.

Jaroslaw Pietras *on praegu Brüsselis asuva Wilfried Martensi Euroopa Uuringute Keskuse külalisteadur ja Brugge Euroopa Kolledži külalisprofessor.*

Ta töötas Poola ELiga ühinemise läbirääkimiste meeskonnas läbirääkimiste algusest 1998. aastal kuni 2004. aastani, mil Poola ühines ELiga. Aastatel 1990–2006 töötas ta oma kodumaal Poolas rahandusministeeriumi riigisekretärina, Euroopa asjade riigisekretärina ja Euroopa integratsiooni komitee juhatajana. 2008–2020 täitis ta Euroopa Liidu Nõukogus peadirektori kohustusi. Tema vastutusalas olid mitmesugused poliitikavaldkonnad (kliimamuutused, keskkond, transport, telekommunikatsioon, energeetika, haridus, kultuur, audiovisuaalvaldkond, noored ja sport). Tal on majandusteaduste doktori kraad Varssavi Ülikoolist ja ta on avaldanud mitmeid artikleid ELi, kestlikkuse ja kaubandusküsimuste kohta. Ta on saanud ka Fulbrighti stipendiumi ja olnud mõttekoja Bruegel juhatuse liige (2008–2011).

Toimetus

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Käesolevale väljaandele tegid kaastööd

Daniela Vincenti (dv)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Katharina Radler (kr)
Laura Lui (ll)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanas (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Thomas Kersten (tk)

Vastutav koordineerija

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Aadress

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC’s proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the

European Union or to the Committee’s other publications.
Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

05/2024